

Økonomiske virkemidler

Internasjonale miljøtiltak må utvikles

For å gjøre økonomiske virkemidler som tar sikte på å styre overgangen til et miljøvennlig energisystem mer effektive, må insentivordningene koordineres på tvers av landegrensener, og de må utformes på en måte som appellerer til alle berørte parter, inkludert grasrota.

– Omstillingen påvirkes av politiske forhold, både i Norge og i resten av Europa, ifølge Gunnar S. Eskeland, professor i miljøøkonomi ved Norges handelshøyskole NHH.

Forskjellene mellom landene gjenspeiler ofte mangfoldet av utfordringer som politiske beslutningstakere står overfor.

Norges innsats for å redusere karbonutslipp fra transport er et eksempel på hvordan økonomiske virkemidler kan tas i bruk for å nå bestemte politiske mål.

Ved å benytte skatte- og fordelsordninger som støtter elektriske og andre lavutslippskjøretøyer, har regjeringen gitt både kjøpere og selgere insentiver til å jobbe for samfunnsmessige fordeler, som reduserte klimagassutslipp og forbedret luftkvalitet i byer.

Dette har bidratt til at denne politikken har bred oppslutning.

Elektrifisering av transport har vært viktig for Norge, ettersom vi er et land rikt på vannkraft.

De fleste andre europeiske land har måttet fokusere på utslippsreduksjoner fra kraftsektoren. Samtidig har europeiske politikere fokusert på økt sysselsetting og økonomisk vekst.

Overgangen fra fossile brensler til fornybare

Hvis vi ikke trenger mer strøm, trenger vi heller ikke fortsatt støtte til vindparker, ifølge professor Eskeland.

energikilder kan bidra til begge deler over tid, så å forsterke et europeisk samarbeidet knyttet til langsiktig utvikling er i alles interesse.

– Europa ser ut til å være mer fokusert på nasjonale interesser når de investerer i produksjonskapasitet og utformer energisystemet, bemerker professor Asgeir Tomasgard, Institutt for industriell økonomi, NTNU og senterleder, CenSES.

Dette gjenspeiles i ulike investeringsinsentiver og ulik politikk i hvert land.

Felles mål

Til tross for disse forskjellene er man enige om hva det endelige målet er.

Både Norge og resten av Europa jobber for å redusere klimagassutslippene.

“Dette skal være et av de områdene der vi trenger en tydelig, felles politikk med EU.”

~ Professor Asgeir Tomasgard,
NTNU.

CenSES har sett på hvordan Norges handlingsrom påvirkes av det som skjer i Europa.

– Forskningen har identifisert både potensielle risikoer og muligheter, og har viet ekstra oppmerksomhet til kostnadseffektive løsninger, sier Tomasgard.

De strekker seg fra skattepolitikk og insentiver på forbrukernivå, som Norges støtte til elektriske biler, til overordnede politiske agendaer som avgjør hvor energiproduksjons- og distribusjonsnett skal legges, organiseres og finansieres.

Et miljøvennlig europeisk kraftsystem kan være en kostnadseffektiv løsning. Her kan økonomisk politikk bidra til å øke fornybar energiproduksjon og dermed oppnå balanse.

– Europas energi- og klimapolitikk krever vekst i andelen fornybare energikilder i kraftsektoren, og tar sikte på at dette skal utgjøre 20% av all kraftproduksjon innen 2020.

Økonomiske verktøy, som kvotesystemet for CO₂-utslipp, spiller gradvis en større rolle når prisen nå har begynt å karre seg opp fra et økonomisk belastet lavprissegment.

Pris er uten tvil en viktig drivkraft i kampen for å nå utslippsreduksjonsmålet.

Norges og Sveriges grønne sertifikater er eksempler på et mer målrettet politisk verktøy. Det fungerer, men det er også kostbart.

Systemet innebærer at alle forbrukere betaler per kilowatttime for å støtte nye fornybare energikilder.

Midlene brukes til å støtte produsenter av ny fornybar energi, som dermed har to inntektskilder, og dermed blir de mer konkurransedyktige.

– Det er et interessant politisk tiltak som kombinerer subsidier med skatt, og det har fungert for å nå målet, altså å øke fornybar andel i energisystemet, både i Norge og i Europa, mener Tomasgard.

– Slik det virker nå, vil fornybar energi være konkurransedyktig uten subsidier, noe som kan føre til at sertifikatprisen faller mot null.

Hvis dette skjer, er det klart at et slikt system har skapt mer risiko for investorene enn en feed-in-tariff ville ha gjort, samtidig som det nok har vært billigere for forbrukerne.

Eskeland mener at dagens system fungerer godt, men påpeker også at folk flest vil være enige i at hvis vi ikke trenger mer strøm, trenger vi heller ikke støtte til vindparker, som er der mesteparten av subsidiene har endt opp.

– Det er ikke åpenbart at vi trenger mer kraft i Norge, sier han.

Det forventes at den periodevise fornybare andelen av energisystemet vil øke.

Tomasgard antyder at vind til havs og infrastruktur for eksport og import, kan spille en viktigere rolle i årene som kommer.

– For eksempel kan fastlands-Europa dra nytte av Norges overskudd av kapasitet til

kraftproduksjon, både nå og i fremtiden, og dermed redusere behovet for egenutviklet produksjonskapasitet.

Dette produksjonssystemet kan inkludere flere havmølleparker langs norskekysten, hvor det er mye vind, noe som gir mer stabil produksjon enn mange andre europeiske kilder.

Kombinert med fleksibel norsk vannkraft, når det er lite sol eller vind, er dette en løsning som kan hjelpe Tyskland, Frankrike og andre europeiske land gjennomføre det grønne skiftet.

Men dette vil kreve avtaler mellom regjeringer og store investeringer fra offentlig og privat sektor. Europeisk samarbeid må derfor utvikles om målet er storskalainvesteringer i vindmølleprosjekter til havs, i karbonfangst og -lagring, og i utvidelsen av det europeiske kabelnettverket for å utnytte energien optimalt.

Våre anbefalinger:

- Samordne europeisk energipolitikk og samarbeid for å sikre store investeringer i vindparker til havs, karbonfangst og -lagring, og eksport/import-infrastruktur.
- Formidle viktigheten av langsiktige forpliktelser til investorer i overgangsfasen til et miljøvennlig energisystem.
- La markedet drive frem mer produksjonskapasitet, teknologi, bruk og utveksling, innen et system med strenge CO₂ kvoteordninger og høye kvotepriser som reduserer subsidiebehovet.
- Innfør troverdige ordninger for energioverføring og -utveksling - blant annet mellom land, og for diversifisering, risikodeling og innovasjon.

CenSES

Centre for Sustainable Energy Studies

Med støtte fra:

EnerSikt

Last ned vår spennende podkast om miljøvennlig energi forskning fra iTunes og andre podkastverter.

CenSES er et tverrfaglig nasjonalt forsknings-senter for miljøvennlig energi (FME Samfunn).

Senterets forskning skal bidra til å styrke forståelsen av de økonomiske, politiske, sosiale og kulturelle sidene ved utvikling og innføring av ny fornybar energi og miljøteknologi i samfunnet. CenSES skal bidra til et solid faktagrunnlag for offentlige og private beslutningstakere i grenseflaten mellom klima-, energi- og industripolitikk.

Last ned vår podkast EnerSikt fra der du laster ned podkaster.

CenSES is an interdisciplinary national centre for sustainable energy studies (FME Society).

Our goal is to strengthen the knowledge of economic, political, social and cultural aspects of the development and implementation of renewable energy and environmental technology. The centre's research aims to provide a solid fact-based foundation for public and private decision-makers in the interface between climate, energy and industrial policy.

Please listen to our podcast EnerView via iTunes or other podcast hosts.